

Duits hof geeft groen licht voor coronaherstelplan

Het Duitse constitutioneel hof heeft gisteren zijn blokkade van de ratificatie van het Europese coronaherstelpakket opgeheven. Daarmee heeft het plan, waarmee de EU subsidies en leningen van ruim €800 mrd aan lidstaten verschaft, een belangrijke horde genomen. De Europese Commissie kan nu dit geld voor het coronaherstelpakket op de kapitaalmarkt aantrekken, om dat vervolgens door te sluizen naar de lidstaten.

PAGINA 8

De Europese Commissie kan nu geld voor het herstellepakket op de kapitaalmarkt aantrekken.

FOTO: ANP

EUROPA

‘Karlsruhe’ heft blokkade coronaherstelpakket op

Daan Ballegeer en Han Dirk Hekking
Amsterdam

Het Duitse constitutioneel hof heeft gisteren zijn blokkade van de ratificatie van het Europese coronaherstelpakket opgeheven. Daarmee heeft het plan, waarmee de Europese Unie subsidies en leningen van ruim €800 mrd aan lidstaten verschaft, een belangrijke horde genomen.

De EU-lidstaten bereikten in juli 2020 een akkoord over een coronaherstelpakket van €750 mrd, een som die volgens huidige prijzen nu zo'n €807 mrd bedraagt. Eind maart oordeelde het *Bundesverfassungsgericht* in Karlsruhe dat de Duitse president Frank-Walter Steinmeier nog niet zijn handtekening kon zetten onder het zogeheten eigenmiddelenbesluit. Met dat besluit kan de Europese Commissie geld voor het coronaherstelpakket op de kapitaalmarkt aantrekken, om dat vervolgens door te sluisen naar de lidstaten.

Het constitutioneel hof komt met zijn oordeel in een kort geding, dat begon na een klacht van de eurokritische burgerorganisatie Bündnis Bürgerwille. De Bondsraad en Bondsraad stemden in maart met het eigenmiddelenbesluit in. Maar Bündnis Bürgerwille claimt dat het coronaherstelpakket in strijd is met het Europees Verdrag en dat Duitsland het risico loopt enorme bedragen te moeten betalen als andere EU-lidstaten wanbetalen. De organisatie vroeg het hof in Karlsruhe daarom om opschorting van de ratificatie tot het een eindoordeel over het EU-pakket heeft geformuleerd.

Het Bundesverfassungsgericht houdt in zijn oordeel een slag om de arm over de wettigheid van het herstellepakket. Een eerste, voorlopige wegging geeft volgens het constitutioneel hof aan dat het niet erg waarschijnlijk is dat het eigenmiddelen-

besluit de begrotingsbevoegdheden van de Bondsraad schendt.

‘Karlsruhe’ onderstreept dat een definitief oordeel in de kwestie mogelijk lang op zich zal laten wachten. Een lange opschorting van de ratificatie zou volgens het hof ‘onomkeerbare nadelen’ met zich mee kunnen brengen, en het doel van het Europese herstellepakket — de economische schade van de coronacrisis opvangen — kunnen ondermijnen.

Het gaat om een voorlopige analyse, benadrukt het hof. Fabian Amtenbrink, hoogleraar Europees recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, stelt dat het besluit ‘niet noodzakelijk een indicatie is van wat het hof in de hoofdprocedure besluit. De rechters noemen de klacht dat sprake is van een inbreuk op de Duitse grondwet weliswaar niet zeer aannemelijk, maar concluderen tegelijkertijd dat de klacht niet “kennelijk ongegrond” is.’ Het hof ‘zal de consequenties van het herstellepakket voor de grondwettelijk beschermde begrotingsrechten van het Duitse parlement nog eens goed onder de loep nemen’, verwacht Amtenbrink.

‘President Steinmeier mag zijn handtekening zetten, want het hof acht het niet waarschijnlijk dat het in het voordeel van de klagers zal beslissen’, reageert René Smits, emeritus hoogleraar Europees recht aan de Universiteit van Amsterdam op het oordeel.

Toch smaakt de afdronk voor hem bitter. ‘De Duitse rechters geven een duidelijk schot voor de boeg. Het huidige

fonds is een tijdelijke toegift, die gebonden is aan de pandemie. Een permanent Europees vehikel om eigen middelen te genereren kan voor hen niet door de beugel, omdat het een ‘wezenlijke’ inbreuk zou betekenen op de begrotingscontrole door de Bondsraad, en daarmee op de grondwettelijke identiteit van Duitsland.’

Maar mag een tijdelijke inbreuk dan wel? Smits: ‘Volgens hun summere inschatting zien de rechters het Duitse aandeel in het coronaherstelfonds, ook bij onwaarschijnlijke insolventie van andere lidstaten, niet zodanig groot worden dat er sprake is van zo’n inbreuk. Duitsland is alleen verantwoordelijk voor zijn eigen aandeel.’

Stel dat de klagers over drie jaar van het constitutioneel hof te horen krijgen dat ze toch gelijk hebben, wat betekent dat dan? ‘De Duitse regering, de Bondsraad en de Bondsraad moeten dan alles doen “om de grondwettelijke orde te herstellen”, maar het is onduidelijk wat dat in de praktijk betekent’, zegt Smits.

Het hof schept een situatie die het over enkele jaren moeilijk kan terugdraaien, zegt Amtenbrink. ‘Hoe praktisch en politiek haalbaar is het voorstel van het Bundesverfassungsgericht dat Duitsland dan terugbetaling van de EU zou moeten eisen? Dat zie ik niet zonder meer gebeuren.’

Opvallend genoeg verwijst het constitutioneel hof naar een waarschuwing van de Duitse regering over de gevolgen die opschorting voor Duitsland zou hebben. Die heeft gesteld dat ‘uitstel van de inwerkingtreding van het besluit de buitenlandse en Europese relaties onder behoorlijke druk zou zetten’, wat het gerecht samen. Het hof moet die waarschuwing respecteren, staat in het vonnis.

Zeventien EU-lidstaten hebben het eigenmiddelenbesluit inmiddels geratificeerd. Nederland heeft dat nog niet gedaan.

Het constitutioneel hof houdt een slag om de arm over de wettigheid van het pakket